

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 44 / 2023

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΤΜΗΜΑ Α')**

Συνεδρίαση της 3^{ης} Απριλίου 2023

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Στυλιανή Χαριτάκη, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Βασιλική Τύρου, Αδαμαντία Καπετανάκη, Χριστίνα Διβάνη, Σταύρος Σπυρόπουλος, Ευσταθία Τσαούση, Διονύσιος Χειμώνας, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Αντώνιος Αντωνίου, Σπυρίδων Μαυρογιάννης, Ελένη Λευθεριώτου και Εμμανουέλα Πανοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος: Το από 15.03.2023 έγγραφο Υπουργείου Οικονομικών/Γραφείου Υφυπουργού Οικονομικών, Φορολογικής Πολιτικής και Δημόσιας Περιουσίας (Α.Π. Εισερχ.ΓΝΣ ΥΠΟΙΚ 2403/17.03.2023)

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται εάν, ελλείψει ειδικής πρόβλεψης στον Α.Ν. 1920/1939 για την σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με αντισυμβαλλόμενο μέρος το εποπτευόμενο από τον Υπουργό Οικονομικών ν..π..δ..δ. Ε.Ο. & Κ. ,μπορεί αυτό να συμβληθεί νομίμως σε προταθείσα προγραμματική σύμβαση πολιτισμικής ανάπτυξης (άρθρο 100 ν.3852/2010,ως ισχύει) και, ενδεχομένως, κατ' ανάλογη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 54 παρ. 2 του Ν. 4182/2013 , που επιτρέπει στα κοινωφελή ιδρύματα του Ν.4182/2013 τη σύναψη συναφών προγραμματικών συμβάσεων

Εισηγητής: Σπυρίδων Κουλούρης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Στο πιο πάνω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο του ερωτήματος και των στοιχείων του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτουν τα εξής:

1. Με το με αριθ. 391/06.03.2023 έγγραφο της Προέδρου του Δ.Σ. του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία « Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων» που απευθύνεται στον εποπτεύοντα Υφυπουργό Οικονομικών διαβιβάζονται τα μνημονευόμενα σε αυτό σχετικά που αφορούν σε πρόταση του Δήμου Αθηναίων για την σύναψη προγραμματικής σύμβασης πολιτισμικής ανάπτυξης, μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών ,του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, της Περιφέρειας Αττικής, του Δήμου Αθηναίων, της Επιτροπής Ολυμπίων & Κληροδοτημάτων και της Ε.Α.Τ.Α. Α.Ε. και ζητείται η εκ μέρους του Υφυπουργού υποβολή ερωτήματος στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους σχετικά με το εάν η Ε.Ο. & Κ. μπορεί να υπογράψει τη προταθείσα από τον Δήμο Αθηναίων προγραμματική σύμβαση, κατ' άρθρο 100,περ. 1γ του ν. 3852/2010.

2. Σύμφωνα με τον τίτλο και το περιεχόμενο του , υπό επεξεργασία , επισυναφθέντος σχεδίου προγραμματικής σύμβασης ,η από κοινού σύμπραξη/συνεργασία των συμβαλλόμενων μερών δια της συμβολής καθενός εξ αυτών κατά το μέρος των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει με τη σύμβαση και βάσει των αρμοδιοτήτων του αποσκοπεί στην ανάπτυξη, αποκατάσταση και ανάδειξη ακινήτων ,κυριότητας της Ε.Ο. & Κ. και ειδικότερα των λόφων Αρδηττού και 'Αγρα ,καθώς και Παλαιού Τουριστικού Περιπτέρου(ΚΙΟΣΚΙ επί της οδού Αμαλίας) εντός του χώρου του Ζαπτείου, χώρων κλειστών, ως επί το πλείστον, για το ευρύ κοινό, το οποίο ,μετά την ολοκλήρωση του έργου θα επανακτήσει πρόσβαση σε αυτούς. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου, που συμπεριλαμβάνει 16 υπο-έργα, ανέρχεται σε 2.918.860 ευρώ(συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ).Το έργο θα συγχρηματοδοτηθεί ,κατά κύριο λόγο ,από τον Δήμο Αθηναίων (2.745.360 ευρώ),αλλά και από το Υπουργείο Πολιτισμού (173.500 ευρώ),το οποίο συμμετέχει και ως φορέας υλοποίησης του υπο-έργου 16,δηλ. στο αρχαιολογικό έργο ανάδειξης μνημείων των λόφων Αρδηττού και 'Αγρα. Η διάρκεια της σύμβασης προβλέπεται σε 25 έτη από την υπογραφή της, ενώ η Ε.Ο. & Κ. προβλέπεται να εισφέρει, χωρίς οικονομικό αντάλλαγμα, για το ίδιο χρονικό διάστημα το προαναφερθέν παλαιό περίπτερο για την από κοινού και για

τους αναφερόμενους σκοπούς χρήση από τον Δήμο Αθηναίων (αποκλειόμενης της εκμετάλλευσης) και από την Επιτροπή.

3. Από το απόσπασμα του με αριθ. 8 01.03.2023 πρακτικού συνεδρίασης του Δ.Σ. της Ε.Ο. & Κ. συνάγεται ότι ,εν όψει της πρότασης σύναψης της συγκεκριμένης προγραμματικής σύμβασης πολιτισμικής ανάπτυξης ,αλλά και του ενδεχομένου συμμετοχής της Επιτροπής σε άλλη προγραμματική σύμβαση που θα αφορά την ενεργειακή αναβάθμιση του Ζαπτείου, το Δ.Σ. επικεντρώθηκε στον ευρύτερο προβληματισμό εάν η Επιτροπή ,η οποία λειτουργεί ως ν.π.δ.δ. και διαχειρίζεται την καταλειφθείσα στο Έθνος περιουσία ,σύμφωνα με τη βούληση του διαθέτη Ε .Ζάππα, τις διατάξεις του α.ν. 1920/1939 και συμπληρωματικά με τις διατάξεις του Κώδικα περί Κοινωφελών Περιουσιών, υπαγόμενη στην, κατ' εξαίρεση εποπτεία του Υπουργού Οικονομικών, μπορεί να συνάπτει προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 100 του ν. 3852/2010.Βασικό σημείο του προβληματισμού της Επιτροπής φαίνεται πως αποτελεί το γεγονός ότι στον α.ν. 1920/1939 ,όπως ισχύει, δεν περιλαμβάνεται ειδική διάταξη για σύναψη προγραμματικών συμβάσεων. Περαιτέρω, η Επιτροπή προβληματίζεται σε σχέση με άρθρο 17 του α.ν. 1920/1939 που προβλέπει (μετά από απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και προηγηθείσα γνώμη του Συμβουλίου Εθνικών Κληροδοτημάτων, υπό προϋποθέσεις, για την οικονομική ενίσχυσή της και προς εκπλήρωση των σκοπών της) τη δυνατότητα σύμπραξης της με φυσικά ή νομικά πρόσωπα και τη μεταξύ τους σύναψη σχετικών συμβάσεων. Τέλος, το γεγονός ότι η Ε.Ο. & Κ. είναι ν.π.δ.δ. ,ενώ τα κοινωφελή ιδρύματα, που συνιστώνται κατά τις διατάξεις του νέου Κώδικα περί Κοινωφελών Περιουσιών, φέρουν τη μορφή του ν.π.ι.δ., η Επιτροπή προβληματίζεται εάν για την εκ μέρους της σύναψη προγραμματικής σύμβασης θα μπορούσε να υπάρξει ανάλογη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 54,παρ. 2 του ν.4182/2013 που προβλέπει για τα κοινωφελή ιδρύματα δυνατότητα σύναψης προγραμματικών συμβάσεων.

4. Εν όψει των ανωτέρω, ζητήθηκε και υποβλήθηκε το παρόν ερώτημα.

Νομοθετικό Πλαίσιο

Περί Προγραμματικών Συμβάσεων

5. Στο άρθρο 100 του ν.3852/2010 «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*» (Α' 87),όπως το άρθρο αυτό ισχύει (μετά και τη τελευταία τροποποίηση που επέφερε το άρθρο 45 του ν. 5027/2023- Α' 48) , ορίζονται, πλην άλλων, τα ακόλουθα:

« *Άρθρο 100*

Προγραμματικές Συμβάσεις

1. α. Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα δήμων και περιφερειών του άρθρου 101, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων, η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος και η Ένωση Περιφερειών Ελλάδας, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), στα οποία συμμετέχουν ή συνιστούν η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος και η Ένωση Περιφερειών Ελλάδας, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, η Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.), οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. που ανήκουν στον δημόσιο τομέα, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α' 65), τα δημοτικά και περιφερειακά ιδρύματα, καθώς και κοινωφελή ιδρύματα και κληροδοτήματα και τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το δημόσιο ή με την Εγνατία Οδό Α.Ε. ή με τη Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ) Α.Ε. ή με την Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίων Α.Ε. (ΕΤΑΔ Α.Ε.) ή με την εταιρεία με την επωνυμία «ΓΑΙΑΟ-ΣΕ - Ανώνυμη Εταιρεία Αστικών Ακινήτων, Κτηματικών, Οικοδομικών, Τουριστικών και Συναφών Επιχειρήσεων» (ΓΑΙΑΟΣΕ Α.Ε.), κατόπιν σύμπραξης της εταιρείας με την επωνυμία «Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος Ανώνυμη Εταιρεία» (Ο.Σ.Ε. Α.Ε.), όπου απαιτείται σύμφωνα με τον ν. 3891/2010 (Α' 188), ή με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή με τον ΕΛ.Γ.Ο. - ΔΗΜΗΤΡΑ ή μεταξύ τους ή με Ν.Π.Δ.Δ. ή με τους φορείς των παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α' 147), μεμονωμένα ή από κοινού. Στις προγραμματικές συμβάσεις στις οποίες μετέχει το δημόσιο, μπορεί να εκπροσωπείται και από τον γραμματέα της αποκεντρωμένης διοίκησης, στην οποία εκτελείται η προγραμματική σύμβαση. Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

β. Στις προγραμματικές συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α., σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) με οποιαδήποτε νομική μορφή και αν λειτουργούν, των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης, επιμελητηρίων, επιστημονικών φορέων δημοσίου δικαίου, Ερευνητικών Πανεπιστημιακών Ινστιτούτων (Ε.Π.Ι.), συνεταιρισμών, ενώσεων συνεταιρισμών και εργοδοτικών και εργατοϋπαλληλικών ενώσεων. Επιπλέον, επιτρέπεται η συμμετοχή συστάδων σύμπραξης φορέων και επιχειρήσεων (clusters), που λειτουργούν ως αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες σε περιφερειακό επίπεδο και στις οποίες συμμετέχουν ως μέλη τουλάχιστον τέσσερις (4) από τους φορείς της περ. α'. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής μπορεί να επιτρέπεται και η συμμετοχή τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων.

γ. Είναι επιτρεπτή η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των φορέων της περίπτωσης α' και κοινωφελών ιδρυμάτων, καθώς και κληροδοτημάτων που επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς. Κατά την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων που συνάπτουν, θεωρούνται φορείς κατασκευής του έργου κατά την έννοια του άρθρου 3 του ν. 1418/1984 (ΦΕΚ 23 Α'), όπως ισχύει, και εκτελούν τις συμβάσεις αυτές με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις ε', στ' και ζ' του ίδιου άρθρου όργανα και υπηρεσίες που συνιστούν με αποφάσεις των διοικητικών τους συμβουλίων.

δ. ..ε. ....

2.α. Στις προγραμματικές συμβάσεις ορίζονται απαραίτητα το αντικείμενο, ο σκοπός και η διάρκεια της σύμβασης, το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, το απαιτούμενο προσωπικό για την κάθε επιμέρους εργασία, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις, ο τρόπος κάλυψης των αναγκαίων για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων, καθώς και η διαδικασία καταβολής τους. Ως «λειτουργικά έξοδα» λογίζονται, ιδίως, οι πάσης φύσεως αμοιβές προσωπικού και οι δαπάνες χρήσης ακινήτων, μηχανημάτων και μέσων. Για την εκπλήρωση του σκοπού της προγραμματικής σύμβασης, ο κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει συγκεκριμένο αντικείμενο με συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Στις προγραμματικές συμβάσεις ορίζονται απαραίτητα το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της σύμβασης, οι αρμοδιότητές του, καθώς και οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους αυτής.

β. Με την προγραμματική σύμβαση επίσης ορίζεται ο συμβαλλόμενος, στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωσή του, εφόσον προβλέπεται αντίστοιχο στάδιο.

γ. Αν ο συμβαλλόμενος σε προγραμματική σύμβαση αναθέσει σε τρίτον τη διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων αυτών, η ανάθεση γίνεται σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τον κατά τη σύμβαση υπόχρεο συμβαλλόμενο.

3. Οι προγραμματικές συμβάσεις μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μέσω προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή/και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ή προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους, τον Τακτικό Προϋπολογισμό ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα ή τα ειδικά προγράμματα των άρθρων 69 και 71 του ν. 4509/2017 (Α' 201), καθώς και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων. Είναι επίσης δυνατή η χρηματοδότηση των συμβαλλομένων και από φορείς του δημόσιου τομέα που δεν μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση..

4. Για τον .....Για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων του παρόντος άρθρου και στο πλαίσιο των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλόμενου στον άλλον, καθώς και η μεταξύ τους παραχώρηση χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και μέσων..

5. Εφόσον τα προβλεπόμενα στην προγραμματική σύμβαση έργα, προγράμματα και υπηρεσίες είναι πολιτιστικού χαρακτήρα, όπως η ανάδειξη, προστασία και συντήρηση μνημείων, οι παρεμβάσεις σε διατηρητέα ή παραδοσιακά κτίρια και οικισμούς, η διάσωση και διάδοση στοιχείων του πολιτισμού, η ανέγερση και λειτουργία χώρων πολιτισμικών λειτουργιών, η υποστήριξη δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αφορούν την επιστήμη, τα γράμματα και τις τέχνες, συμμετέχει, ως συμβαλλόμενος η οικεία Περιφέρεια και το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού. Η προγραμματική σύμβαση καλείται «προγραμματική σύμβαση πολιτισμικής ανάπτυξης». Το τέλος ανταποδοτικού χαρακτήρα που μπορεί να επιβληθεί, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, για τη χρηματοδότηση έργων, εργασιών, προγραμμάτων και υπηρεσιών της προγραμματικής σύμβασης, καλείται «Πολιτιστικό Τέλος».

6. ....7. ....».

5. Στο άρθρο 12 του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α' 147), όπως ισχύει, ορίζονται, πλην άλλων, τα εξής:

« Άρθρο 12

Δημόσιες συμβάσεις μεταξύ φορέων
του δημοσίου τομέα
(άρθρο 12 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Μία δημόσια σύμβαση που ανατίθεται από μία αναθέτουσα αρχή σε ένα νομικό πρόσωπο ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 3 έως 221), εάν πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

α) η αναθέτουσα αρχή ασκεί επί του εν λόγω νομικού προσώπου έλεγχο ανάλογο εκείνου που ασκεί επί των δικών της υπηρεσιών,

β) περισσότερο από το 80% των δραστηριοτήτων του ελεγχόμενου νομικού προσώπου διεξάγεται κατά την εκτέλεση καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί από την ελέγχουσα αναθέτουσα αρχή ή άλλα νομικά πρόσωπα που ελέγχει η εν λόγω αναθέτουσα αρχή, και

γ) δεν υπάρχει άμεση συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στο ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο, εξαιρουμένων των μορφών συμμετοχής ιδιωτικών κεφαλαίων χωρίς δυνατότητα ελέγχου ή δικαιώματος αρνησικυρίας που απαιτούνται διατάξεις νόμου και δεν ασκούν αποφασιστική επιρροή στο ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο.

Μια αναθέτουσα αρχή θεωρείται ότι ασκεί έλεγχο επί νομικού προσώπου ανάλογο με τον έλεγχο που ασκεί στις υπηρεσίες της κατά την έννοια της περίπτωσης α' του πρώτου εδαφίου, όταν ασκεί αποφασιστική επιρροή τόσο στους στρατηγικούς στόχους, όσο και στις σημαντικές αποφάσεις του ελεγχόμενου νομικού προσώπου. Ο έλεγχος μπορεί, επίσης, να ασκείται από άλλο νομικό πρόσωπο που ελέγχεται με τον ίδιο τρόπο από την αναθέτουσα αρχή.

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται επίσης σε περίπτωση που ένα ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο, το οποίο είναι αναθέτουσα αρχή, αναθέτει σύμβαση στην αναθέτουσα αρχή η οποία το ελέγχει ή σε άλλο νομικό πρόσωπο που τελεί υπό τον έλεγχο της ίδιας αναθέτουσας αρχής, εφόσον δεν υπάρχει άμεση συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στο νομικό πρόσωπο στο οποίο ανατίθεται η δημόσια σύμβαση, εξαιρουμένων των μορφών συμμετοχής ιδιωτικών κεφαλαίων χωρίς δυνατότητα ελέγχου ή δικαιώματος αρνησικυρίας που απαιτούνται από διατάξεις νόμου, και δεν ασκούν αποφασιστική επιρροή στο ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο.

3. Μία αναθέτουσα αρχή που δεν ασκεί έλεγχο κατά την έννοια της παραγράφου 1 σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου μπορεί, εντούτοις, να αναθέσει δημόσια σύμβαση στο εν λόγω νομικό πρόσωπο χωρίς να εφαρμόσει τις διατάξεις του παρόντος Βιβλίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η αναθέτουσα αρχή ασκεί από κοινού με άλλες αναθέτουσες αρχές έλεγχο επί του εν λόγω νομικού προσώπου ανάλογο εκείνου που ασκούν επί των δικών τους υπηρεσιών,

β) περισσότερο από το 80% των δραστηριοτήτων του εν λόγω νομικού προσώπου διεξάγεται κατά την εκτέλεση καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί από τις ελέγχουσες αναθέτουσες αρχές ή άλλα νομικά πρόσωπα που ελέγχονται από τις ίδιες αναθέτουσες αρχές και

γ) δεν υπάρχει άμεση συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στο ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο, εξαιρουμένων των μορφών συμμετοχής ιδιωτικών κεφαλαίων χωρίς δυνατότητα ελέγχου ή δικαιώματος αρνησικυρίας που απαιτούνται από διατάξεις νόμου και δεν ασκούν αποφασιστική επιρροή στο ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο.

Για τους σκοπούς της περίπτωσης α` του πρώτου εδαφίου, οι αναθέτουσες αρχές ασκούν από κοινού έλεγχο επί νομικού προσώπου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) τα όργανα λήψης αποφάσεων του ελεγχόμενου νομικού προσώπου απαρτίζονται από εκπροσώπους όλων των αναθετουσών αρχών που συμμετέχουν το ίδιο φυσικό πρόσωπο μπορεί να εκπροσωπεί πολλές ή όλες τις συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές, β) οι εν λόγω αναθέτουσες αρχές είναι σε θέση να ασκούν από κοινού αποφασιστική επιρροή στους στρατηγικούς στόχους και τις σημαντικές αποφάσεις του ελεγχόμενου νομικού προσώπου και γ) το ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο δεν επιδιώκει συμφέροντα αντίθετα από αυτά των αναθετουσών αρχών που το ελέγχουν.

4. Μία σύμβαση, η οποία συνάπτεται αποκλειστικά μεταξύ δύο ή περισσότερων αναθετουσών αρχών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

α) η σύμβαση εγκαθιδρύει ή υλοποιεί συνεργασία μεταξύ των συμμετεχουσών αναθετουσών αρχών η οποία αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες που οφείλουν να εκτελούν οι εν λόγω αρχές παρέχονται για την επίτευξη των κοινών τους στόχων, β) η υλοποίηση της συνεργασίας αυτής εξυπηρετεί αποκλειστικά σκοπούς δημοσίου συμφέροντος και γ) οι συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές εκτελούν στην ελεύθερη αγορά λιγότερο από το 20% των δραστηριοτήτων που αφορά η συνεργασία.

5. Για τον προσδιορισμό του ποσοστού των δραστηριοτήτων που αναφέρεται στην περίπτωση β` του πρώτου εδαφίου της παρ. 1, στην περίπτωση β` του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 και στην περίπτωση γ` της παραγράφου 4, λαμβάνεται υπόψη ο μέσος συνολικός κύκλος εργασιών ή άλλο ενδεδειγμένο μέτρο βάσει δραστηριοτήτων, όπως το κόστος που βαρύνει το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο ή αναθέτουσα αρχή όσον αφορά τις υπηρεσίες, τα αγαθά και τα έργα κατά την τριετία που προηγείται της ανάθεσης της σύμβασης.

Αν, λόγω της ημερομηνίας κατά την οποία δημιουργήθηκε ή άρχισε τις δραστηριότητές του το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο ή αναθέτουσα αρχή ή λόγω αναδιοργάνωσης των δραστηριοτήτων του, ο κύκλος εργασιών ή άλλο μέτρο βάσει δραστηριοτήτων, όπως το κόστος, δεν διατίθεται για την τελευταία τριετία ή δεν είναι πλέον κατάλληλο, αρκεί να αποδειχθεί ότι η μέτρηση της δραστηριότητας είναι αξιόπιστη, ιδίως μέσω προβολών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

6. Πόσης φύσεως συμβάσεις ή συμφωνίες (π.χ. προγραμματικές, συνεργασίας), οι οποίες ενδέχεται να συνάπτονται δυνάμει ειδικών διατάξεων και ιδίως:

α) του άρθρου 12 του π.δ. 30/1996 (Α` 21), β) των άρθρων 223 και 225 του ν. 3463/2006 (Α` 114), γ) των άρθρων 22 και 32 του ν. 3614/2007 (Α` 267), δ) των άρθρων 99 και 100 του ν. 3852/2010 (Α` 87), ε) του άρθρου 12 του ν. 4019/2011 (Α` 216) και στ) του άρθρου 44, μπορεί να μην εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, υπό τους όρους των άρθρων 3 έως 17 και ιδίως του παρόντος άρθρου.».

Περί Κοινωφελών Περιουσιών

6. Στην παρ.1 του άρθρου 109 του Συντάγματος ορίζεται ότι:

« 1. Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού.».

7. Στα άρθρα 1,2,3,50,54 και 82 του ν.4182/2013 «Κώδικας Κοινωνικών Περιουσιών, Σχολαζουσών Κληρονομιών και λοιπές διατάξεις» (Α' 185),όπως ισχύει, προβλέπονται, πλην άλλων, τα εξής:

« Άρθρο 1

Ορισμοί

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κώδικα νοούνται ως:

1. «Κοινωνικής περιουσία»: το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που διατίθενται με κληρονομιά, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή για κοινωνική σκοπό. Ως «κοινωνική περιουσία» νοείται επίσης και το νομικό πρόσωπο που τα διαχειρίζεται και εκπροσωπεί, εφόσον υπάρχει. Οι όροι «κοινωνική περιουσία», «περιουσία» και «εθνικό κληροδότημα» ταυτίζονται.
2. «Συστατική πράξη»: η διαθήκη ή η πράξη δωρεάς, με την οποία καταλείπεται νόμιμα περιουσία κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου.
3. «Κοινωνική σκοπός»: κάθε εθνικός, θρησκευτικός, φιλανθρωπικός, εκπαιδευτικός, πολιτιστικός και γενικά επωφελής για την κοινωνία, εν όλω ή εν μέρει, σκοπός.
4. «Αρμόδια αρχή»: είναι ο Υπουργός Οικονομικών και ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, οι οποίοι ασκούν τις σχετικές αρμοδιότητες δια των οικείων Διευθύνσεων.
5. «Συμβούλιο»: το συλλογικό όργανο με την ονομασία Συμβούλιο Κοινωνικών Περιουσιών που γνωμοδοτεί προς την αρμόδια αρχή, συγκροτείται κατά τα άρθρα 6 και 8 και έχει τις αρμοδιότητες του άρθρου 7.
6. ....

Άρθρο 2

Υποχρεώσεις Δημοσίου - Αρμοδιότητες

1. Το Δημόσιο έχει την υποχρέωση να διασφαλίζει την πιστή και επακριβή εκτέλεση της βούλησης των διαθετών και δωρητών.
2. Οι διατάξεις του παρόντος κώδικα εφαρμόζονται συμπληρωματικά, εφόσον τα σχετικά θέματα δεν ρυθμίζονται καθόλου ή ρυθμίζονται ελλιπώς στη συστατική πράξη. Οι κανόνες δημόσιας τάξης του κώδικα υπερισχύουν σε κάθε περίπτωση.
3. Αρμοδιότητα του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης υφίσταται, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 και τυχόν ειδικών διατάξεων, στις ακόλουθες περιπτώσεις:α) ..... β) .... γ) ....
4. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις αρμόδιος είναι ο Υπουργός Οικονομικών. Αρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών υφίσταται επίσης, κατ' εξαίρεση:
  - α) Για την εποπτεία εκκαθάρισης και διαχείρισης περιουσιών που καταλείπονται στο Δημόσιο.
  - β) Για την εποπτεία της Επιτροπής Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων και του Βαρβακείου Ιδρύματος.
  - γ)...δ) ...ε)....
5. .. 6. ....

Άρθρο 50

Σύσταση κοινωνικού ιδρύματος

1. Περιουσία, η οποία διατίθεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 του παρόντος αποτελεί ίδρυμα που διοικείται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στη συστατική πράξη, όταν η εκτέλεση του κοινωνικού σκοπού ανατίθεται σε φυσικά πρόσωπα ή σε νομικά πρόσωπα που συνιστώνται με

αυτήν. Ομοίως αποτελεί αυτοτελές ίδρυμα η διάθεση περιουσίας σε υφιστάμενα νομικά πρόσωπα για κοινωφελείς σκοπούς, όταν ορίζεται ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης της.

2. Περιουσία, η οποία καταλείπεται σε υφιστάμενα ιδρύματα, σωματεία, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και λοιπά νομικά πρόσωπα, με επιδιωκόμενο σκοπό που προσδιορίζεται επαρκώς και είναι διαφορετικός από αυτόν που επιδιώκει το υφιστάμενο νομικό πρόσωπο, χωρίς να καθορίζεται ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης, αποτελεί ομάδα περιουσίας διακεκριμένη από την περιουσία του νομικού προσώπου ως κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης.

3. Αν δεν προσδιορίζεται ειδικότερα ή δεν συνάγεται επαρκώς από τη συστατική πράξη ο επιδιωκόμενος σκοπός, θεωρείται ότι η περιουσία έχει καταλειφθεί για την εξυπηρέτηση του σκοπού, που επιδιώκει κατά τον προορισμό του το νομικό πρόσωπο και εντάσσεται στην υπόλοιπη περιουσία του. Αν ο σκοπός είναι όμοιος, ο δε οριζόμενος ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης διαφέρει μόνο σε επουσιώδη σημεία από τον τρόπο διοίκησης του υφιστάμενου νομικού προσώπου που προσδιορίζεται από το καταστατικό ή τον οργανισμό του, τότε εφαρμόζεται το προηγούμενο εδάφιο, ο δε κατά τα ανωτέρω ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης τηρείται κατά το δυνατόν. Αν προκύψει διαφωνία για τον τρόπο εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου αυτής αποφασίζει η αρμόδια αρχή μετά από γνώμη του Συμβουλίου, είτε αυτεπάγγελτα είτε μετά από αίτηση οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου.

4. Κοινωφελής περιουσία κάθε είδους που περιέρχεται σε ίδρυμα που υπάρχει ή άλλο νομικό πρόσωπο ως κληρονόμο, κληροδόχο ή δωρεοδόχο, με οποιοδήποτε τύπο ή και ατύπως, αναγγέλλεται υποχρεωτικά στην αρμόδια αρχή.

Άρθρο 54

Συγχώνευση Ιδρυμάτων – Συμβάσεις

1)..... 2) Για τη μελέτη και εκτέλεση σημαντικών έργων και την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους, στο πλαίσιο επίτευξης των σκοπών τους, τα κοινωφελή ιδρύματα μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές και άλλες συμβάσεις με το Δημόσιο ή επιστημονικούς φορείς και άλλα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου, που έχουν τον ίδιο ή συναφή σκοπό. Οι συμβάσεις εγκρίνονται από την αρμόδια αρχή και υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όταν ο προϋπολογισμός τους υπερβαίνει τα όρια που τίθενται στις κείμενες διατάξεις για τον έλεγχο των συμβάσεων των φορέων του δημοσίου τομέα».

Άρθρο 82

Μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις

1. Όπου δεν ορίζεται διαφορετικά, οι διατάξεις του Κώδικα εφαρμόζονται και στις κοινωφελείς περιουσίες που υφίστανται κατά την έναρξη ισχύος του, ανεξάρτητα από τον τρόπο σύστασης τους. Κοινωφελή ιδρύματα που έχουν εξαιρεθεί με ειδικές διατάξεις του α.ν. 2039/1939 εξακολουθούν να εξαιρούνται του παρόντος Κώδικα και της εποπτείας της αρμόδιας αρχής αλλά υπέχουν σε κάθε περίπτωση υποχρέωση υποβολής προς έλεγχο του προϋπολογισμού και του απολογισμού τους, κατά τις διατάξεις του άρθρου 59. Διαδικασίες που έχουν ήδη αρχίσει, δύνανται να ολοκληρώνονται και κατά την προϋφιστάμενη διαδικασία.

2. Η νομική μορφή των ήδη συνεστημένων περιουσιών δεν ανατρέπεται με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα.

3. Αν δεν ορίζεται αλλιώς, οι διατάξεις του παρόντος Κώδικα εφαρμόζονται και σε περιουσίες για τις οποίες αρμόδια αρχή είναι άλλη, πλην του Υπουργού Οικονομικών και του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Ειδικές διατάξεις που αφορούν την ίδρυση και εποπτεία συγκεκριμένων περιουσιών εξακολουθούν να ισχύουν, μπορεί όμως να τροποποιούνται με προεδρικό διάταγμα, σύμφωνα με το άρθρο 51, για την εναρμόνισή τους με τις διατάξεις του Κώδικα.

4. Μέχρι την έκδοση των προεδρικών διαταγμάτων και λοιπών κανονιστικών πράξεων, που προβλέπονται στον παρόντα νόμο, ισχύουν ανάλογα οι μέχρι τώρα διέπουσες τα αντίστοιχα ζητήματα διατάξεις, εφόσον δεν αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος Κώδικα..5. .... 6. ...7.

8. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στις λοιπές διατάξεις του παρόντος Κώδικα, από την έναρξη ισχύος αυτού, καταργούνται:

α) ο α.ν. 2039/1939 (Α` 455),β) ... γ) .....δ) ..... ε) .....στ) Κάθε γενική ή ειδική διάταξη, η οποία αφορά θέματα, που ρυθμίζονται από αυτόν ή αντίκεινται στις διατάξεις του.

9. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος άρθρου, κάθε παραπομπή στον α.ν. 2039/1939 ή γενικά στη νομοθεσία περί Εθνικών Κληροδοτημάτων, νοείται από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα ότι γίνεται στις αντίστοιχες διατάξεις του.».

Η Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων

7.Στα άρθρα 1, 2, 3 ,9,13, 15 και 17 του α.ν.1920/1939 « Περὶ τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως των διατάξεων περὶ διοικήσεως της υπό του Ευαγγέλη Ζάππα καταληφθείσας εις το Έθνος περιουσίας» (Α` 346),όπως ισχύει, προβλέπονται, πλην άλλων, τα εξής:

« Άρθρο 1

Η καταλειφθείσα εις το Έθνος περιουσία υπό του αειμνήστου Ευαγγέλη Ζάππα διά της από 30 Νοεμβρίου 1860 ιδιογράφου διαθήκης του..... διοικείται και διαχειρίζεται υπό της Επιτροπής επί των Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων.

Άρθρο 2

Η Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, σκοπός δε αυτής είναι η διοίκησης και διαχείρισις της περιουσίας της ανηκούσης εις ταύτην ή διαχειριζομένης υπό ταύτης συμφώνως προς τους κειμένους νόμους, τας διαθήκας και τας εν γένει συστατικές πράξεις. Επίσης, η συντήρησις του Ζαππείου Μεγάρου και των κήπων αυτού, η εμπύχωσις της Γεωργίας, της Βιομηχανίας, της Κτηνοτροφίας και των ωραίων τεχνών.....».

Άρθρο 3

1.α.) *Η Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.....*

Άρθρο 9

1. Οι πόροι της Επιτροπής Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων αποτελούνται: α) ..... ε) εκ κρατικής επιχορηγήσεως εκ δραχμών 400.000 ετησίως προς συντήρησιν του Ζαππείου Μεγάρου και των Κήπων αυτού.

2. Διά την υπό στοιχείο (ε) επιχορήγησιν αναγράφονται αι οικείαι πιστώσεις εις τον προϋπολογισμόν των εξόδων του Υπουργείου Οικονομικών.....

Άρθρο 13

1. Εις την διοίκησιν και διαχείρισιν της Επιτροπής εφαρμόζονται προκειμένου περί προμηθειών και εκτελέσεως έργων αι διατάξεις των Νόμων περί Δημοσίου Λογιστικού. Προκειμένου περί ποσού μη υπερβαίνοντος τας 500.000 δραχμάς ή περί προφανούς ωφελείας ή εις περιπτώσεις καθ'αυτάν ενέκα ειδικών λόγων ενδείκνυται η εκτέλεσις έργων ή η ενέργεια προμηθειών άνευ δημοπρασίας επιτρέπεται η δι'ιδιαιτέρων συμφωνιών σύναψις συμβάσεων δι' αποφάσεων της Επιτροπής, εγκρινομένων υπό του Υπουργού Οικονομικών μετά γνώμοδότησιν του Συμβουλίου Εθνικών Κληροδοτημάτων.

2.....

Άρθρο 15

1) Αι εκτάσεις, αι ανήκουσαι εις την Επιτροπήν Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων, ..., είναι αναπαλλοτρίωτοι, πάσα δε τυχόν απαλλοτρίωσις αυτών ή παραχώρησις δικαιώματος ή νομής επ' αυτών είναι άκυρος. Αι εκτάσεις αύται χρησιμοποιούνται μόνον διά την τέλεσιν εν αυταίς των Ολυμπίων Εκθέσεων και διά την ίδρυσιν και επέκτασιν των κήπων του Ζαππείου, δεν επιτρέπεται δε η ανέγερσις εις αυτάς, εξαιρέσει των περιπτώσεων των άρθρων 16 και 17 οιοιδήποτε οικοδομήματος ή περιπτέρου εκτός του καταστήματος των Ολυμπίων και των παραρτημάτων του.

2) Διά την διεκδίκησιν, δικαστικήν προστασίαν εν γένει των ακινήτων της Επιτροπής... ισχύουσιν αναλόγως αι σχετικά περί κτημάτων του Δημοσίου διατάξεις, πλην των τοιούτων, αίτινες ως εκ της ιδιότητος των κτημάτων της Επιτροπής ως αναπαλλοτρίωτων..... δεν δύνανται να εφαρμοσθώσι.....

Άρθρο 17 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3, παρ. 5 ν. 2386/1996)

Για την οικονομική ενίσχυση της Επιτροπής, με αποκλειστικό σκοπό τη συντήρησιν και εξωραϊσμό του Ζαππείου Μεγάρου, του Ζαππείου Κήπου μετά των κτισμάτων του και των Λόφων Αρδηττού και Άγρας, με γνώμονα πάντοτε την καλύτερη εξυπηρέτησιν και ψυχαγωγία του κοινού, επιτρέπεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, μετά από γνώμοδότησιν του Συμβουλίου Εθνικών Κληροδοτημάτων: α) Η διαμόρφωσις, ο

εξωραϊσμός και η χρήση των εκτάσεων, χωρίς να παρεμποδίζεται η κυκλοφορία του κοινού και χωρίς να δημιουργείται βλάβη και φθορά των Κήπων του Ζαππείου, καθώς και η ανακαίνιση, διαρρύθμιση και επισκευή των περιπτέρων, κέντρων και εγκαταστάσεων, που ανήκουν στην Επιτροπή, τηρουμένων πάντοτε των κειμένων πολεοδομικών διατάξεων. β) Η εκμετάλλευση απευθείας από την Επιτροπή των περιπτέρων, κέντρων και λοιπών εγκαταστάσεων αυτής..... γ) Η σύμπραξη με άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, κατόπιν σχετικών συμβάσεων, για την αξιοποίηση και εκμετάλλευση ή συνεκμετάλλευση των κτιρίων, κέντρων, περιπτέρων και λοιπών εγκαταστάσεων, χωρίς διαγωνισμό, ύστερα από δημόσια πρόσκληση ενδιαφέροντος για την υποβολή ολοκληρωμένων σχετικών μελετών».

8. Στα άρθρα 1 και 3 του π. δ. 295/1998 (Α 213) « Οργανισμός της Επιτροπής Ολυμπίων & Κληροδοτημάτων» ορίζονται, πλην άλλων, τα εξής:

« Άρθρο 1
Αποστολή

Η Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων (Ε.Ο.&Κ.) έχει ως κύρια αποστολή τη διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας, που κατέλειπε στο έθνος ο Ευαγγέλης Ζάππας με την από 30-11-1860 ιδιόγραφη διαθήκη του, τη συντήρηση του Ζαππείου Μεγάρου, των κήπων αυτού, των λόφων Αρδηττού και Άγρα, καθώς επίσης και τη διοργάνωση των εκθέσεων που προβλέπονται από τις συστατικές της και τις ισχύουσες κάθε φορά οργανωτικές της διατάξεις.

Άρθρο 3

Αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης

α) Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) είναι το ανώτατο όργανο, το οποίο έχει την ευθύνη για τη διοίκηση και λειτουργία της Επιτροπής. Χαράσσει τις γενικές κατευθύνσεις των δραστηριοτήτων της Επιτροπής και αποφασίζει για όλα τα θέματα, που αφορούν τη διοίκηση και τη λειτουργία της, τη διαχείριση της περιουσίας της και την εκπλήρωση των σκοπών της.

Ενδεικτικά, το Δ.Σ. έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

Εγκρίνει τον προϋπολογισμό, τον απολογισμό και τον ισολογισμό της Ε.Ο.&Κ.

Αποδέχεται ή αποποιείται κληρονομίες, κληροδοσίες ή δωρεές. Ενεργεί κάθε πράξη διοίκησης και διαχείρισης της περιουσίας της Ε.Ο.&Κ., μεριμνά για την καλή τοποθέτηση των κεφαλαίων της και διαθέτει τα εισοδήματά της για την πραγματοποίηση των σκοπών της Ε.Ο.&Κ.

Ορίζει τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του α.ν. 1920/1939 και συγκρατεί τις προβλεπόμενες από τις κείμενες διατάξεις, επιτροπές προμηθειών και παραλαβής υλικών ή έργων, καθώς και άλλες επιτροπές, εκ των μελών του ή από υπαλλήλους της Ε.Ο.&Κ., που είναι αναγκαίες για την ομαλή λειτουργία της Ε.Ο.&Κ.

Αποφασίζει για τη διενέργεια οποιασδήποτε δαπάνης, που αποσκοπεί στην εκπλήρωση των σκοπών και την εύρυθμη λειτουργία της Επιτροπής, σύμφωνα με τις διατάξεις του λογιστικού των Ν.Π.Δ.Δ. Αποφασίζει για τις απαιτήσεις, που έχει η Ε.Ο. & Κ. κατά οποιουδήποτε τρίτου ή τις απαιτήσεις, που έχει οποιοσδήποτε τρίτος κατ' αυτής, για την κατάργηση δίκης ή για συμβιβασμό, ύστερα από γνώμη του

νομικού συμβούλου της Ε.Ο. & Κ.Η απόφαση αυτή του Δ.Σ. για κατάργηση δίκης ή συμβιβασμό υπόκειται στην έγκριση της εποπτεύουσας αρχής, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις περί συμβιβασμού και κατάργησης των δικών του Δημοσίου.

Αποφασίζει για κάθε θέμα που αφορά τη συντήρηση, την επέκταση, τον εξωραϊσμό, το φωτισμό και τη διαφύλαξη των κήπων, που βρίσκονται στην περιοχή του Ζαππείου χώρου, των λόφων Αρδηττού και Αγρας, καθώς και όλης της περιουσίας της Επιτροπής.

Αποφασίζει την εκμίσθωση των αιθουσών του Ζαππείου Μεγάρου και των εξωτερικών χώρων (για εκθέσεις, συνέδρια, πολιτιστικές και πνευματικές εκδηλώσεις, εορτές, αγορές και άλλες εκδηλώσεις), σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του κανονισμού εκμίσθωσης των χώρων της Ζαππείου περιοχής. Εκμισθώνει τα λοιπά ακίνητα της Επιτροπής, σύμφωνα με τις ισχύουσες περί δημοπρασιών των Ν.Π.Δ.Δ. διατάξεις.

Φροντίζει για την αξιοποίηση και εκμετάλλευση ή συνεκμετάλλευση των κτιρίων, κέντρων και άλλων εγκαταστάσεων, αξιολογεί τις υποβαλλόμενες προτάσεις και φροντίζει για την υλοποίηση των σχετικών αποφάσεων, που εγκρίνονται με τη νόμιμη διαδικασία.

Αποφασίζει για την διενέργεια προμηθειών ή την εκτέλεση εργασιών ή έργων, για τη συντήρηση, βελτίωση ή αξιοποίηση του Ζαππείου Μεγάρου και των λοιπών κτιριακών εγκαταστάσεων που ανήκουν στην ιδιοκτησία της Επιτροπής.

Αποφασίζει για τις αναμνηστικές ή διαφημιστικές εκδόσεις και λοιπές προβολές της Ε.Ο.& Κ.

Αποφασίζει, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, για τον κανονισμό λειτουργίας της Ε.Ο & Κ.

Αποφασίζει για τη σύσταση οποιασδήποτε μορφής εταιρείας ή συνεργασίας με οποιοδήποτε νομικό ή φυσικό πρόσωπο, που αναδεικνύεται με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 του ν.2386/1996. ....»

Ερμηνεία και Εφαρμογή

Από τις προεκτεθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, του σκοπού που υπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος, συνάγονται τα ακόλουθα:

9. Στο άρθρο 100 του ν.3852/2010, όπως ισχύει, προβλέπεται η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, δηλ. διμερών ή πολυμερών συμφωνιών που θέτουν το γενικό πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με άλλα δημόσια νομικά πρόσωπα. Οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται μεταξύ διαφόρων φορέων του δημόσιου τομέα (συμπεριλαμβανομένων και δημοσίων ν.π.ι.δ. με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά) και όταν αποσκοπούν - με συνένωση των μέσων που ο καθένας διαθέτει- στην από κοινού εκτέλεση της δημόσιας αποστολής τους αποτελούν συμβάσεις οριζόντιας συνεργασίας(ΕΣ //Μείζονος 179/2022).Μεταξύ των φορέων που επιτρεπώς συνάπτουν μεταξύ τους προγραμματικές συμβάσεις

περιλαμβάνονται, πλην άλλων, οι Ο.Τ.Α. Α και Β βαθμού, το Δημόσιο, τα ν.π.δ.δ., τα κληροδοτήματα και οι κοινωφελείς περιουσίες. Η κατηγορία των συναπτομένων μεταξύ των δημοσίων φορέων προγραμματικών συμβάσεων, είναι διακριτή έναντι της κατηγορίας των ρυθμιζόμενων λοιπών δημοσίων συμβάσεων και εντάσσεται στη λεγόμενη in house κατηγορία συμβάσεων, όπως η έννοια αυτή εξελίχθηκε νομολογιακά από το Δ.Ε.Ε. και στη συνέχεια αποτυπώθηκε στην ενωσιακή νομοθεσία, αλλά και στην εθνική (βλ. Ε. Πρεβεδούρου, άρθρο από 25.11.2019, Οι συμβάσεις μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα (άρθρο 12 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και του Ν. 4412/2016).

10. Σημειώνεται ότι, προκειμένου περί δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών, που συνάπτονται, κατά νόμο, από αναθέτουσα αρχή (δημόσιο, ο.τ.α., ν.π.δ.δ. κ.α.) με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο και ανεξάρτητα από το προϋπολογισθέν ύψος δαπάνης, εφαρμόζονται, κατ' αρχήν, οι διατάξεις του ν.4412/2016. Εν τούτοις, οι ως άνω προγραμματικές συμβάσεις, εάν και μπορεί να αφορούν ή/και να περιλαμβάνουν εκτέλεση έργων και εκπόνηση μελετών, διενέργεια προμηθειών και παροχή υπηρεσιών, συνάπτονται απευθείας μεταξύ των προβλεπόμενων δημοσίων φορέων, χωρίς να απαιτείται να ακολουθηθεί η διαδικασία ανάθεσης που προβλέπεται στην ενωσιακή και εθνική νομοθεσία για την ανάθεση τέτοιων δημοσίων συμβάσεων, από το πεδίο εφαρμογής των οποίων εξαιρούνται ρητά μιν, αλλά και υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 12 του ν.4412/2016. Συγχρόνως, για τη διασφάλιση της διαφάνειας και του υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού και προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η σύναψη προγραμματικής σύμβασης να υποκρύπτει απευθείας ανάθεση δημόσιας σύμβασης, ο νομοθέτης του ν. 3852/2010 απαιτεί τον προσυμβατικό έλεγχο των υπό σύναψη προγραμματικών συμβάσεων από το Ελεγκτικό Συνέδριο, προκειμένου να διαπιστώνεται εάν όντως συντρέχουν οι προϋποθέσεις σύναψης μιας προγραμματικής σύμβασης ή, σε περίπτωση που συντρέχουν τα χαρακτηριστικά μιας δημόσιας σύμβασης, εάν κωλύεται η υπογραφή της (ΕΣ/Μείζονος 179/2022, 1355/2018, 1309/2018, ΕΣ(Τμ. VII 1701/2021 κ.α.).

11. Μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών προγραμματικών συμβάσεων περιλαμβάνεται και η κατηγορία των προγραμματικών συμβάσεων πολιτισμικής ανάπτυξης (παρ. 5 άρθρου 100 ν.3852/2010), το αντικείμενο της οποίας έχει πολιτιστικό χαρακτήρα και στην οποία ο νομοθέτης προβλέπει πως συμμετέχουν ως συμβαλλόμενοι και η οικεία Περιφέρεια και το Υπουργείο Πολιτισμού { και Τουρισμού}. Μεταξύ των ενδεικτικά

αναφερόμενων κατηγοριών προγραμματικών συμβάσεων τέτοιου πολιτισμικού χαρακτήρα αναφέρεται και η περίπτωση που τα προβλεπόμενα στην προγραμματική σύμβαση έργα, προγράμματα και υπηρεσίες αποσκοπούν στην ανάδειξη, προστασία και συντήρηση μνημείων κ.α.

12. Κατά την διαχρονική επιταγή του συντακτικού νομοθέτη και ήδη του άρθρου 109 του Συντάγματος, όπως ισχύει, το Κράτος ,σε περίπτωση που δια κληρονομίας, κληροδοσίας ή δωρεάς, διατίθενται περιουσιακά στοιχεία υπέρ αυτού ή υπέρ κοινωφελών εν γένει σκοπών εκτελεστέων είτε από το ίδιο είτε από άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, έχει υποχρέωση να εκτελεί πιστώως και επακριβώς τη βούληση των διαθετών και δωρητών κατά τα οριζόμενα στην οικεία πράξη (διαθήκη ή δωρεά) και επικουρικώς για τα μη ρυθμιζόμενα από αυτή θέματα, κατά τα προβλεπόμενα στον οικείο περί κοινωφελών περιουσιών νόμο (πλέον ν.4182/2013 που αντικατέστησε τον προγενέστερο α.ν.2039/1939),του οποίου, πάντως ,οι δημόσιας τάξης διατάξεις, σε περίπτωση αντίθεσής τους με τη συστατική πράξη, υπερισχύουν αυτής. Στο πλαίσιο αυτό, το Κράτος δια των αρμοδίων οργάνων του ασκεί την εποπτεία και τον έλεγχο επί της εκκαθάρισης και της διαχείρισης των καταλειπόμενων σε αυτό περιουσιών, στην εποπτεία δε αυτή υπόκεινται και τα συσταθέντα ή συνιστώμενα κοινωφελή ιδρύματα δια πράξης τελευταίας βούλησης ή άλλης εν ζωή ή αιτία θανάτου χαριστικής πράξης, υφ' οιονδήποτε τύπο νομικού προσώπου λειτουργούν αυτά, είτε υπό τη μορφή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, είτε υπό τη μορφή του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου (ΕΣ Τμ IV 1277/2020).

13. Κατά τους ορισμούς του άρθρου 1 του ν.4182/2013 (εφεξής ο νέος Κώδικας),οι όροι «κοινωφελής περιουσία», «περιουσία» και «κληροδότημα» ταυτίζονται, ενώ ως «κοινωφελής περιουσία» νοείται και το νομικό πρόσωπο ,εφόσον υπάρχει, το οποίο διαχειρίζεται ή εκπροσωπεί τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν διατεθεί στο Δημόσιο, σε ν.π.δ.δ. ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού. Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 50 του Κώδικα, το οποίο εντάσσεται στο κεφάλαιο Ζ' του Κώδικα αυτού, με τίτλο «Κοινωφελή Ιδρύματα», σε περίπτωση περιουσίας του άρθρου 1, παρ.1 υπέρ κοινωφελούς σκοπού, η εκτέλεση του οποίου ανετέθη σε φυσικά πρόσωπα ή σε νομικά πρόσωπα συνιστώμενα με τη συστατική πράξη, χαρακτηρίζεται ως κοινωφελές ίδρυμα. Στο ίδιο άρθρο υπάρχουν προβλέψεις και για τις κοινωφελείς περιουσίες που περιέρχονται σε υφιστάμενα ή άλλα νομικά πρόσωπα. Τα κοινωφελή ιδρύματα εγκρίνονται με προεδρικό διάταγμα και φέρουν τη μορφή νομικού προσώπου (άρθρο 51), ενώ, σύμφωνα και με τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου

82 του νέου Κώδικα η νομική μορφή των ήδη συσταθέντων ιδρυμάτων δεν επηρεάζεται από τις διατάξεις του. Στο άρθρο 54 του νέου Κώδικα που αφορά στη συγχώνευση ιδρυμάτων αφενός (παρ.1) και αφετέρου σε συμβάσεις (παρ.2) προβλέπεται η δυνατότητα των κοινωφελών ιδρυμάτων να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο ή επιστημονικούς φορείς ή άλλα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου, εφόσον έχουν ίδιο ή συναφή σκοπό, υπό την προϋπόθεση προσυμβατικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου προκειμένου περί προϋπολογισμών που υπερβαίνουν τα οικονομικά όρια που ισχύουν για τις δημόσιες συμβάσεις.

14. Με τον α.ν. 1920/1939 επήλθε τροποποίηση, συμπλήρωση και κωδικοποίηση των διατάξεων που αφορούν στη διοίκηση της περιουσίας που ο Ευάγγελος Ζάππας κατέλειπε με διαθήκη του έτους 1860 στο Έθνος, δηλ. στο Δημόσιο. Σημειώνεται ότι η καταληφθείσα περιουσία του ως άνω εθνικού ευεργέτη συνίστατο κυρίως σε τραπεζικές μετοχές, ενώ ο εκτελεστής της διαθήκης του και εξάδελφός του Κωνσταντίνος Ζάππας ανήγειρε το Ζάππειο Μέγαρο σε παραχωρηθείσες κατά κυριότητα και υπό όρους εθνικές γαίες από το Δημόσιο στην Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων (ΦΕΚ 51/Α/1869). Με τον ανωτέρω αναγκαστικό νόμο καθορίστηκε η νομική μορφή της Ε.Ο. & Κ. ως νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου και έκτοτε, υπό την μορφή αυτή, διοικεί και διαχειρίζεται την περιουσία που της ανήκει ή διαχειρίζεται σύμφωνα με τον νόμο, τις διαθήκες και τις εν γένει συστατικές πράξεις, με συμπληρωματική εφαρμογή του εκάστοτε Κώδικα περί Κοινωφελών Περιουσιών, αλλά και υπό την ρητά προβλεπόμενη και στον ν.4182/2013 (άρθρο 2,παρ.4,περ. δ) εποπτεία του Υπουργού Οικονομικών (βλ. και ΣτΕ 93/2021,αλλά και Γν. ΝΣΚ 185/2020,119/2020). Δεδομένης της ιδιαίτερης σημασίας του ανωτέρω εθνικού κληροδοτήματος, ο νομοθέτης παρέσχε στην Επιτροπή και στην περιουσία της προστασία ανάλογη με την προστασία που παρέχεται στο Δημόσιο και τη κρατική περιουσία (ακατάσχετο περιουσίας και αναπαλλοτρίωτο κτημάτων, ανάλογη εφαρμογή διατάξεων περί προστασίας δημοσίων εκτάσεων, δικαστικά προνόμια δημοσίου, είσπραξη εσόδων και απαιτήσεων ως δημοσίων εσόδων, σύναψη συμβάσεων έργων και προμηθειών σύμφωνα με το δημόσιο λογιστικό κ.α.), κρατική επιχορήγηση και σχετική ευελιξία για την αύξηση των πόρων της και την αξιοποίηση της περιουσίας της, ενώ, κατά πρόβλεψη του π.δ 295/1998 περί του Οργανισμού της Επιτροπής, κάθε δαπάνη διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του λογιστικού των ν.π.δ.δ.. Μεταξύ των βασικών καταστατικών σκοπών της Ε.Ο. & Κ., όπως

επαναλαμβάνεται και στις διατάξεις του α.ν. 1920/1939, αλλά και του π.δ. 295/1998, περιλαμβάνεται η συντήρηση και προστασία του Ζαππείου Μεγάρου, των κήπων του, καθώς και των λόφων Αρδηττού και Άγρα.

15. Εν όψει του προεκτεθέντος νομικού πλαισίου, όπως αυτό ομόφωνα ερμηνεύτηκε, δεδομένης της ρητής διάταξης του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, η οποία επιτρέπει τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων και στα ν.π.δ.δ., αλλά και στα κληροδοτήματα, ιδιότητες που και οι δύο συντρέχουν στο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου της Ε.Ο. & Κ., το οποίο αποτελεί συγχρόνως κοινωφελή περιουσία/κληροδοτήμα, κατά την έννοια του ν.4182/2013, διατυπώθηκαν δύο γνώμες ως προς το επιτρεπτό ή μη της σύναψης μιας τέτοιας προγραμματικής σύμβασης με βάση και τις προεκτεθείσες διατάξεις που αφορούν στη διοίκηση και διαχείριση της ως άνω κοινωφελούς περιουσίας.

16. Κατά τη γνώμη που πλειοψήφησε και απαρτίσθηκε από την Πρόεδρο του Τμήματος Στυλιανή Χαριτάκη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ. και τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Βασιλική Τύρου, Αδαμαντία Καπετανάκη, Χριστίνα Διβάνη, Σταύρο Σπυρόπουλο, Ευσταθία Τσαούση, Διονύσιο Χειμώνα, Κωνσταντίνο Γεωργιάδη, Σπυρίδωνα Μαυρογιάννη, Ελένη Λευθεριώτου και Εμμανουέλα Πανοπούλου (ψήφοι: 11) και με την οποία συντάχθηκε και ο Εισηγητής, η Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων, ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και κληροδοτήμα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 100 (παρ. 1, περ. α' και γ') του ν. 3852/2010 και συνεπώς δύναται κατ' εφαρμογή της διάταξης αυτής να συνάπτει εν γένει προγραμματικές συμβάσεις, αλλά και προγραμματικές συμβάσεις, κατ' εφαρμογή και της παρ. 5 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, δηλ. προγραμματικές συμβάσεις πολιτισμικής ανάπτυξης, όπως η σύμβαση του ερωτήματος, της οποίας το σχέδιο τέθηκε υπόψη του Τμήματος. Εξ άλλου, κατά την ίδια γνώμη, δεν συντρέχει απαγορευτική διάταξη της νομοθεσίας της συναφούς με την οργάνωση της Επιτροπής και τη διοίκηση και τη διαχείριση της περιουσίας της., λαμβανομένου υπόψη του σκοπού που η Επιτροπή καλείται να υλοποιήσει, σε εκτέλεση της βούλησης του διαθέτη, στον οποίο ρητά συμπεριλαμβάνεται η συντήρηση, η ανάδειξη, η προστασία, η προσβασιμότητα του κοινού, η φύτευση, ο φωτισμός κ.λ.π. του Ζαππείου Μεγάρου, των κήπων του, καθώς και των λόφων Αρδηττού και Άγρα. Περαιτέρω, επισημαίνεται η ρύθμιση του άρθρου 13 για την απευθείας και υπό προϋποθέσεις σύναψη συμβάσεων (π.χ. προφανής ωφέλεια, σύμφωνη γνώμη συμβουλίου Κληροδοτημάτων, έγκριση Υπουργού Οικονομικών), αλλά και η ρύθμιση

του άρθρου 17 του α.ν. 1920/1939 που επέτρεψε (σε χρόνο, κατά τον οποίο δεν υφίστατο καν η έννοια της προγραμματικής σύμβασης του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί σήμερα) στην Επιτροπή (μετά από απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και προηγηθείσα γνώμη του Συμβουλίου Κληροδοτημάτων) να προβαίνει σε σειρά απαραίτητων ενεργειών που αποσκοπούν στην οικονομική της ενίσχυση για την εκτέλεση του δημοσίου συμφέροντος κοινωφελούς σκοπού της ,μεταξύ άλλων και στη σύναψη απευθείας και χωρίς διαγωνισμό συμβάσεων σύμπραξης με άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, με μόνη προϋπόθεση τη δημόσια πρόσκληση για υποβολή μελετών (άρθρο 17,περ. γ). Από τον συνδυασμό των ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι ο εθνικός νομοθέτης ευνοεί την ευελιξία, αλλά και τη συνεργασία δυνάμεων μεταξύ του συγκεκριμένου κληροδοτήματος με κάθε είδους πρόσωπα .Κατά συνέπεια δε και κατά μείζονα λόγο, δεν υφίσταται κώλυμα ή απαγόρευση για την εκ μέρους της Επιτροπής σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με λοιπούς δημόσιους φορείς, κατ' εφαρμογή του άρθρου 100 του ν. 3852/2010.Αυτονόητο είναι ότι για την εν τέλει σύναψη μιας προγραμματικής σύμβασης απαιτείται η ,κατά περίπτωση, τήρηση των απαιτούμενων προϋποθέσεων και ο προηγούμενος θετικός προσυμβατικός έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

17. Κατά τη μειοψηφούσα γνώμη του Νομικού Συμβούλου Αντώνιου Αντωνίου (ψηφός 1), κρίσιμη στην προκειμένη περίπτωση είναι η διάταξη του άρθρου 17 περ. γ' του α.ν.1920/1939, σύμφωνα με την οποία, για την αξιοποίηση και την εκμετάλλευση ή συνεκμετάλλευση των κτιρίων, κέντρων, περιπτέρων και λοιπών εγκαταστάσεων της Επιτροπής, επιτρέπεται, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μετά από γνωμοδότηση του Εθνικού Συμβουλίου Κληροδοτημάτων, η σύμπραξη της Επιτροπής με άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα και η σύναψη με αυτά σχετικών συμβάσεων, χωρίς διαγωνισμό, ύστερα από δημόσια πρόσκληση ενδιαφέροντος για την υποβολή ολοκληρωμένων σχετικών μελετών. Κατά τη γνώμη αυτή, η ανωτέρω διάταξη είναι ειδική και κατισχύει έναντι της γενικής διάταξης του άρθρου 100 παρ. 1, εδαφ. α' του ν. 3852/2010, αποκλείουσα την εφαρμογή αυτής επί της Επιτροπής Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων.

Απάντηση

Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, επί του υποβληθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α' Τμήμα) γνωμοδοτεί(κατά πλειοψηφία) ως εξής:

Η Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων, ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και κληροδότημα, δύναται, σε συμφωνία με τη βούληση του διαθέτη της κοινωφελούς αυτής περιουσίας και για την εκπλήρωση της βούλησης του διαθέτη και των καταστατικών σκοπών της, να συνάπτει προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, συμπεριλαμβανομένων προγραμματικών συμβάσεων πολιτισμικής ανάπτυξης (παρ.1, περ. α και γ, παρ. 5), τηρουμένων των κατά περίπτωση αναγκαίων προϋποθέσεων και υπό την αίρεση του αποτελέσματος του, κατά νόμο, απαιτούμενου προσυμβατικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Θεωρήθηκε

Αθήνα, 24 Απριλίου 2023

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Ο Εισηγητής

Στυλιανή Χαριτάκη
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Σπυρίδων Κουλούρης
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

.